

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 71/2012-25

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. apríla 2012 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť J. P., B., Česká republika, zastúpeného obchodnou spoločnosťou A., s. r. o., S., v mene ktorej koná advokátka prom. práv. J. K., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 614/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Bratislava IV pod sp. zn. 12 C 113/2006) a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo J. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom

Okresného súdu Malacky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C/614/2008 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Malacky prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C/614/2008 konal bez zbytočných prietáhov.

3. J. P. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Malacky povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Malacky je povinný uhradiť J. P. trovy konania v sume 318,84 € (slovom tristoosemnásť eur a osemdesiatštyri centov) na účet jeho právnej zástupkyne, obchodnej spoločnosti A., s. r. o., S., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. februára 2012 doručená sťažnosť J. P. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C 614/2008 (pôvodne vedenom Okresným súdom Bratislava IV pod sp. zn. 12 C 113/2006).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je v súdnom konaní o určenie neplatnosti závetu vedenom okresným súdom navrhovateľom v 1. rade. Sťažovateľ uvádza, že podaniami z 30. apríla 2008, 26. júna 2008, 28. októbra 2008 a 15. januára 2009 žiadal o určenie termínu pojednávania vo veci, prvé pojednávanie vo veci však bolo vykonané až

26. februára 2009 a aj toto pojednávanie bolo pre neprítomnosť odporcu odročené na 24. marec 2009, kedy už bolo vykonané. Sťažovateľ ďalej uvádza, že podaniami zo 16. septembra 2009 a 22. februára 2010 opätovne žiadal o vykonanie pojednávania, pričom okresný súd mu listom doručeným právnej zástupkyňi sťažovateľa 12. marca 2010 oznámil, že prietahy v konaní vznikli „z objektívnych dôvodov pre preťaženosť občianskoprávných sudcov“. Pojednávanie vykonané 6. apríla 2010 bolo odročené na neurčito z dôvodu zabezpečenia výsluchu J. K. a pojednávanie nariadené na 29. september 2011 bolo odročené na neurčito z dôvodu, že odporca v 2. rade medzičasom zomrel. Sťažovateľ ďalej uvádza, že okresný súd nereagoval na jeho žiadosti o vypočutie J. K. a táto zomrela skôr, než bol tento výsluch realizovaný. Vzhľadom na to sťažovateľ „zaslal sťažnosť predsedovi súdu na prietahy v konaní s tým, že od podania žaloby od 17. 5. 2006 neboli vypočutí J. K. a R. K., ktorí už zomreli.

Súd hoci vždy na moje sťažnosti na prietahy v konaní reagoval a vytyčoval pojednávania, nekonal účelne. Súd nebol schopný za 5 rokov vypočuť J. K. a R. K., hoci vedel, že ide o starších ľudí a taktiež do dnešného dňa súd nezadovážil originál závetu, ktorý je predmetom tohto konania. Nekonanie súdu považujem za zásah do mojich základných práv...“.

Sťažovateľ vo svojej argumentácii namieta, že okresný súd sa „neriadil dôsledne ustanoveniami občianskeho súdneho poriadku, nekonal efektívne, nesnažil sa náležité zistiť skutkový stav, hoci som súd žiadal, aby v konaní vypočul J. K. a R. K. Tieto dôkazné prostriedky už nie je možné vykonať, nakoľko účastníci zomreli. Hoci súd nariadil 4 pojednávania, nevykonal nami navrhované dôkazy, najmä výsluch všetkých účastníkov a zadováženie originálov závetov, ktoré sú predmetom sporu. Tieto závetu do dnešného dňa súd nezabezpečil.“. Podľa jeho názoru je okresný súd v konaní pasívny, a tak porušuje základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Pokiaľ ide o žiadanú sumu finančného zadosťučinenia (2 500 €), sťažovateľ dôvodí, že okresný súd jeho práva „porušil závažným spôsobom..., právna neistota neustále pretrváva, keďže súd nevykonal potrebné dôkazy pre spravodlivé a správne rozhodnutie“.

Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal rozhodnutie, ktorým vysloví, že jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru bolo okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 5 C/614/2008 porušené, prikáže okresnému súdu vo veci konať bez zbytočných prietáhov, prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie v sume 2 500 € a náhradu trov právneho zastúpenia v sume 318,84 €.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 71/2012-11 zo 14. februára 2012 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

Okresný súd sa k dôvodom sťažnosti vyjadril stanoviskom č. Spr. 1005/12 zo 6. marca 2012, v ktorom poukazuje na to, že okresnému súdu bola sťažovateľova vec postúpená 12. júna 2008. Pripúšťa, že v konaní okresného súdu došlo „v dvoch prípadoch k prietahom v konaní, ktoré ovplyvnili celkovú dĺžku konania. V prvom prípade sa jedná o prietah od pojednávania dna 24. 3. 2009 do určenia termínu ďalšieho pojednávania dňa 2. 3. 2010, čo predstavuje takmer 12 mesiacov. V druhom prípade ide o obdobie od pojednávania dňa 6. 4. 2010 po určenie termínu ďalšieho pojednávania dna 12. 8. 2011, čo predstavuje časový úsek 16 mesiacov. V ostatných úkonoch hodnotím konanie súdu ako plynulé, nenarušujúce základné právo účastníkov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov.

Pokiaľ ide o skutkovú a právnu zložitosť sporu, tento hodnotím ako obtiažny, keďže žalobou sa napáda neplatnosť závetu poručiteľa, ktorý už zomrel, čo je takmer vždy náročné na dokazovanie, najmä, ak sa má dokazovať psychická a intelektuálna spôsobilosť nebohého zriadiť testament.

Záverom uvádzam, že súd vo veci konal relatívne plynulé, až na dve obdobia, ktoré som uviedol vyššie. Zo strany súdu neboli tieto prietahy dôvodné, pokiaľ abstrahujem od zaťaženia sudcu a celkovej personálnej situácie súdu v rokoch 2008-2010.

Podiel sťažovateľa na prietahoch v konaní som nezistil.“.

Sťažovateľ sa k stanovisku okresného súdu, ktoré bolo doručené jeho právnej zástupkyňi 16. marca 2012, nevyjadril.

Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, keďže podmienky na tento postup považoval za splnené. Sťažovateľ sa k výzve ústavného súdu z 13. marca 2012, aby sa vyjadril, či trvá na konaní verejného ústneho pojednávania, v stanovenej lehote 3 dní od jej doručenia nevyjadril, čo v zmysle poučenia uvedeného vo výzve ústavný súd vykladá tak, že v danej veci sťažovateľ súhlasí s upustením od ústneho pojednávania. Okresný súd s upustením od verejného ústneho pojednávania súhlasil vo svojom vyjadrení k sťažnosti zo 6. marca 2012. Napokon ústavný súd po oboznámení sa s obsahom sťažnosti a nadväzujúcich vyjadrení účastníkov konania, ako aj s obsahom vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 5 C/614/2008 dospel k názoru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu spisu okresného súdu, ktorý bol ústavnému súdu doručený na nahliadnutie 15. marca 2012, ústavný súd zistil tento podstatný priebeh konania:

Dňa 18. mája 2006 podala Okresnému súdu Bratislava IV právna predchodkyňa sťažovateľa (D. P.) žalobu o určenie neplatnosti závetu. Okresný súd Bratislava IV si prípisom z 26. júna 2006 vyžiadal súvisiace spisy z pracoviska Malacky. Výzvou z 8. augusta 2006 okresný súd vyzval navrhovateľku na zaplatenie súdneho poplatku za návrh. Právna zástupkyňa sťažovateľa listom doručeným Okresnému súdu Bratislava IV 7. augusta 2006 oznámila úmrtie navrhovateľky 16. júla 2006 a podaním doručeným 3. novembra 2006 upravila svoj návrh v tom smere, že za navrhovateľa v 1. rade označila sťažovateľa a za navrhovateľku v 2. rade jeho dcéru Y. P., ktorí sú dedičmi po pôvodnej navrhovateľke. Na základe pokynu zákonnej sudkyne z 15. novembra 2006 bola opätovne doručovaná výzva na zaplatenie súdneho poplatku sťažovateľovi a navrhovateľke v 2. rade.

Uznesením z 9. januára 2007 Okresný súd Bratislava IV vyzval navrhovateľov na opravu a doplnenie návrhu na začatie konania. Podaním zo 6. februára 2007 právna zástupkyňa sťažovateľa doručila doplnenie návrhu. Podaním doručeným 16. februára 2007 navrhovatelia zobrali čiastočne svoj návrh späť (voči odporkyňi vo 4. rade) a s jej súhlasom ju označili ako účastníčku na strane navrhovateľov. Okresný súd Bratislava IV výzvou z 23. februára 2007 opätovne žiadal právnu zástupkyňu o riadne označenie odporcu v 3. rade. Okresný súd Bratislava IV uznesením z 2. apríla 2007 zastavil konanie voči odporkyňi vo 4. rade, ktorá sa proti tomuto uzneseniu odvolala podaním zo 17. apríla 2007. Výzvou z 30. apríla 2007 Okresný súd Bratislava IV vyzval odporkyňu vo 4. rade, aby sa vyjadrila, či jej podanie zo 17. apríla 2007 je odvolaním voči uzneseniu z 2. apríla 2007, a uznesením z 9. augusta 2007 vyzval odporkyňu v 4. rade na doplnenie tohto jej odvolania. Okresný súd následne 11. septembra 2007 predložil spis spolu s podaným odvolaním Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“), ktorý ho vrátil 7. mája 2008 z dôvodu, že podanie odporkyne označené ako odvolanie je len vyjadrením k veci samej.

Prípisom z 13. mája 2008 oznámil Okresný súd Bratislava IV účastníkom konania prechod výkonu súdnictva na okresný súd v ich právnej veci a prípisom z 9. júna 2008 spis postúpil okresnému súdu, ktorý veci prideliť novú spisovú značku (5 C/614/2008). Uznesením č. k. 5 C/614/2008-73 zo 17. augusta 2008 okresný súd pripustil, aby do konania na strane navrhovateľov vystupovala niekdajšia odporkyňa vo 4. rade – J. K. Dňa 19. januára 2009 bol pokynom sudcu určený termín pojednávania na 26. február 2009. Pojednávanie nariadené na 26. február 2009 bolo z dôvodu ospravedlnenia sa zástupcov účastníkov konania na strane odporcov odročené na 24. marec 2009, keď okresný súd vo veci vypočul prítomných účastníkov a ich právnych zástupcov. Pokynom zo 7. marca 2010 okresný súd určil nový termín pojednávania na 6. apríl 2010, keď bolo vykonané dokazovanie vo veci výsluchom predvolaných svedkov. Pojednávanie bolo následne odročené na neurčito z dôvodu výsluchu navrhovateľky v 3. rade prostredníctvom dožiadaného súdu. Dňa 12. augusta 2011 nariadil okresný súd pojednávanie na 29. september 2011, ktoré však bolo pre zistenie úmrtia odporcu v 2. rade R. K. odročené na neurčito. Žiadosťou z 12. októbra 2011 sa okresný súd obrátil na Okresný súd Trnava na účely zistenia, či je vedené dedičské konanie po odporcovi v 2. rade a v akom štádiu sa

nachádza. Po doručení odpovede Okresného súdu Trnava z 19. októbra 2011 nariadil zákonný sudca okresného súdu termín pojednávania na 13. marec 2012. Podaním z 5. marca 2012 právna zástupkyňa sťažovateľa požiadala o prerušenie konania vzhľadom na úmrtie navrhovateľky v 3. rade, preto pokynom z 9. marca 2012 okresný súd termín pojednávania nariadený na 13. marec 2012 zrušil.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou je účelom základného práva na prerokovanie veci bez

zbytočných prietáhov odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Ústavný súd pripomína, že základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je príkazom pre všetky štátne orgány na také konanie, ktoré vytvára právnu istotu pre subjekty práva. Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zákonodarca zabezpečuje prostredníctvom procesno-právnych inštitútov, ktoré sú štátne orgány vrátane všeobecných súdov povinné efektívne a vecne správne využívať. Zákon č. 99/1963 Z. z. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“) obsahuje viaceré účinné prostriedky zabezpečujúce plynulosť a optimálnu dĺžku súdneho konania, ktorej výsledkom je právoplatné rozhodnutie a stav právnej istoty.

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 OSP, ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, a ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (IV. ÚS 74/02, III. ÚS 111/02, III. ÚS 142/03) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup

samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd prihliada v rámci prvého kritéria aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. II. ÚS 32/02, IV. ÚS 202/05, III. ÚS 81/07).

1. Základnými kritériami na hodnotenie veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná na rozhodnutie o veci (II. ÚS 26/95). Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení charakterizoval sťažovateľovu právnu vec ako „*obtiažnu*“.

Pokiaľ ide o právnu zložitosť veci vedenej pred okresným súdom, ústavný súd poznamenáva, že návrhy na určenie neplatnosti závetu sú štandardnou súčasťou rozhodovacej agendy všeobecných súdov a pri aplikácii relevantnej právnej úpravy sa všeobecné sudy opierajú o ustálenú judikatúru. Z týchto dôvodov nemožno považovať namietané konanie za právne zložité. Vo vzťahu k faktickej zložitosti veci ústavný súd na základe skutočností zistených zo spisu konštatuje, že počas konania viacerí z účastníkov konania stratili svoju procesnú spôsobilosť, následkom čoho bolo potrebné zisťovať ich právnych nástupcov a upravovať okruh účastníkov, pričom táto okolnosť má nepochybne vplyv na dokazovanie skutočností podstatných pre rozhodnutie vo veci. Ústavný súd poukazuje na skutočnosť, že ani zložitosť sporu nezabavuje sudcu ústavnej zodpovednosti za prieťahy v konaní zapríčinené nesprávnou organizáciou práce, nečinnosťou bez relevantného právneho dôvodu alebo inými nedostatkami v činnosti súdu (*mutatis mutandis* I. ÚS 47/96, III. ÚS 173/03).

2. Pri posudzovaní druhého kritéria používaného pre hodnotenie prípadných zbytočných prieťahov v konaní ústavný súd dospel k záveru, že k dĺžke posudzovaného konania prispeli aj okolnosti na strane sťažovateľa. Tieto spočívajú predovšetkým v tom, že sťažovateľov návrh na začatie konania podaný ešte právnu predchodkyňou sťažovateľa mal nedostatky, ktoré súd musel odstraňovať procesným postupom podľa § 43 OSP. Sťažovateľovi možno tiež vytknúť neospravedlnenú neúčast' na pojednávaní konanom 26. februára 2009.

3. Napokon, pokiaľ ide o tretie kritérium podstatné pre skúmanie existencie zbytočných prietáhov v konaní, ktorým je samotný procesný postup okresného súdu, ústavný súd zdôrazňuje, že namietané konanie posudzoval ako celok, t. j. vrátane obdobia, v ktorom bol vo veci príslušný konat' Okresný súd Bratislava IV (obdobie od 18. mája 2006 do 31. decembra 2007). Vychádzal pritom zo svojej ustálenej judikatúry, podľa ktorej súčasťou prechodu výkonu súdnictva je aj prenesenie zodpovednosti za prietahy v konaní z odovzdávajúceho súdu na súd nadobúdajúci (napr. IV. ÚS 218/08, III. ÚS 38/2010, III. ÚS 76/2010).

Pri hodnotení tretieho kritéria slúžiaceho na posúdenie existencie prípadných prietáhov v konaní všeobecného súdu ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že v priebehu konania okresný súd nedisponoval vecou v období od 11. septembra 2007 do 2. mája 2008 z dôvodu rozhodovania krajského súdu o podaní pôvodnej odporkyne vo 4. rade zo 17. apríla 2007 označenom ako odvolanie proti uzneseniu č. k. 12 C/113/2006-38, čo predstavuje takmer 8 mesiacov. V tejto súvislosti okresný súd pripomína svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej ak v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania dochádza k predĺženiu konania, zodpovednosť za tento stav neznáša oprávnená osoba, ale nemožno ju pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (III. ÚS 242/03, IV. ÚS 218/04). Procesné návrhy, ktoré sú procesným právom účastníka konania, však nemôžu byť dôvodom nekonania v merite veci (podobne napr. IV. ÚS 111/03, II. ÚS 52/06).

Z vyžiadaného súdneho spisu ústavný súd zistil, že v počiatočnej fáze konania (v rokoch 2006 a 2007) právny predchodca okresného súdu - Okresný súd Bratislava IV priebežne vykonával úkony smerujúce k odstráneniu väd návrhu na začatie konania, resp. ďalších nedostatkov podmienok konania. V tomto období pritom došlo aj k úmrtiu pôvodnej navrhovateľky, na miesto ktorej nastúpil sťažovateľ. S prihliadnutím na uvedené ústavný súd hodnotí túto etapu z hľadiska jej efektívnosti ako akceptovateľnú.

Po prechode výkonu súdnictva na obnovený okresný súd dňom 1. januára 2008 ústavný súd identifikoval niekoľko období procesnej nečinnosti. Prvým z nich je obdobie od 11. septembra 2008, keď nadobudlo právoplatnosť uznesenie č. k. 5 C/614/2008-73 zo

17. augusta 2008, ktorým okresný súd pripustil vstup ďalšej účastníčky na strane navrhovateľa do konania do 19. januára 2009, keď zákonný sudca nariadil termín prvého pojednávania vo veci (t. j. 4 mesiace). Ďalším obdobím zistenej nečinnosti je obdobie od pojednávania vykonaného 24. marca 2009 do určenia ďalšieho termínu pojednávania 2. marca 2010 (takmer 1 rok). Napokon najdlhším zisteným obdobím nečinnosti je obdobie od pojednávania uskutočneného 6. apríla 2010 do nariadenia ďalšieho termínu pojednávania 12. augusta 2011 (t. j. 16 mesiacov).

Ústavný súd už viackrát uviedol (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03), že nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, aj to len v tom prípade, ak sa na ten účel prijali včas adekvátne opatrenia. Námietka neprimeraného zaťaženia sudcov pri vybavovaní agendy nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala alebo znižovala zodpovednosť súdu za rozhodnutie vo veci (III. ÚS 155/2010). To isté platí aj pre prípad organizačných zmien v súdnictve, ktoré nemôže byť dôvodom na ospravedlnenie prípadného porušenia označeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Vzhľadom na zistené obdobia nečinnosti okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v postupe okresného súdu v sťažovateľovej právnej veci boli zistené nedostatky vo svojom súhrne dosahujúce ústavnú relevanciu. Nesústreďenou a neefektívnou činnosťou sa okresný súd podieľal na predĺžení posudzovaného konania v rozsahu približne dva a pol roka. To má za následok porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prieťahov, ako aj jeho práva na prejednanie veci v primeranej lehote, čo ústavný súd vyslovil v bode 1 výroku tohto nálezu.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže prikázať, aby ten, kto základné právo alebo slobodu porušil svojou nečinnosťou, vo veci konal podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd preto v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľa v zmysle čl. 127 ods. 2 ústavy a § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, ktorý v čase rozhodovania ústavného súdu vo veci koná, aby ďalej konal bez zbytočných prietáhov (bod 2 výrokovej časti nálezu). Ústavným súdom vyslovený príkaz konať vo veci bez zbytočných prietáhov je povinný rešpektovať okresný súd aj v prípade, pokiaľ tento bude v zmysle rozhodnutia odvolacieho súdu povinný v budúcnosti vykonať ďalšie úkony vo veci, prípadne aj len pri doručovaní rozhodnutí odvolacieho súdu účastníkom konania.

IV.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal priznať od okresného súdu finančné zadost'učinenie v sume 2 500 € najmä s ohľadom na porušenie ním označených práv „závažným spôsobom“ a pretrvávanie stavu „právnej neistoty“.

Pri určení výšky finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil zásadou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je reparácia nemajetkovej ujmy, nie prípadná náhrada škody, ktorá by sa po splnení zákonných podmienok mohla uplatňovať v konaní pred všeobecnými súdmi (m. m. IV. ÚS 84/02).

Vzhľadom na zistenú nečinnosť okresného súdu v danom prípade podľa názoru ústavného súdu prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia však ústavný súd prihliadal na podiel sťažovateľa na vzniku prekážok brániacich vo veci meritórne rozhodnúť (t. j. na nedostatky návrhu a na potrebu opakovane vyzývať na jeho opravu a doplnenie). Na základe uvedeného ústavný súd považoval za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 1 000 € a na jeho zaplatenie zaviazal okresný súd v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu, tak ako to vyplýva z bodu 3 výroku tohto nálezu.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd rozhodol aj o návrhu sťažovateľa na úhradu trov právneho zastúpenia, ktoré vznikli z dôvodu jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom obchodnou spoločnosťou A., s. r. o., v mene ktorej koná prom. práv. J. K. Sťažovateľ si uplatnil trovy právneho zastúpenia súhrne v sume 318,84 € za 2 úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti).

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa § 11 ods. 3 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi; v ostatných prípadoch sa základná sadzba tarifnej odmeny určí podľa § 10.

Podľa § 16 ods. 3 prvej vety vyhlášky od klienta možno požadovať na náhradu výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné sumu vo výške jednej stotiny výpočtového základu za každý úkon právnej služby.

V prvom polroku 2010 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 741 €, a preto odmena za 1 úkon právnej služby uskutočnenej v roku 2011 predstavuje sumu 123,50 € a paušálna náhrada za 1 úkon právnej služby sumu 7,41 €. V prvom polroku 2011 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v sume 763 €, a preto odmena za 1 úkon právnej služby uskutočnenej v roku 2012 predstavuje sumu 127,16 € a paušálna náhrada za 1 úkon právnej služby sumu 7,63 €.

Ústavný súd považuje v súlade s § 1 ods. 3, § 10 ods. 1 a 2, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky za dôvodné priznať úhradu trov právneho zastúpenia uplatnených právnu zástupkyňou sťažovateľa za označené dva úkony právnych služieb, z ktorých jeden bol vykonaný v roku 2011 a druhý v roku 2012, s tým, že priznanú úhradu trov právneho zastúpenia bolo potrebné zvýšiť aj o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 %. Ústavný súd preto zaviazal porušovateľa základného práva na zaplatenie úhrady trov právneho zastúpenia sťažovateľovi celkovo v sume 318,84 € (pozostávajúcej z odmeny v sume 250,66 €, paušálnej náhrady v sume 15,04 € a sumy 53,14 € predstavujúcej daň z pridanej hodnoty) na účet jeho právnej zástupkyne tak, ako to je uvedené vo 4. bode výrokovej časti tohto nálezu.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. apríla 2012